

Inštitut za raziskave in razvoj "Utrip"
Trubarjeva cesta 13, 1290 Grosuplje
Pisarna: Vošnjakova ulica 1, 1000 Ljubljana
Telefon: (031) 880 520
E-pošta: info@institut-utrip.si
Spletna stran: www.institut-utrip.si

Sporočilo za javnost

"Zaradi alkohola vsako leto v EU umre vsaj 120.000 ljudi"

Stockholm, 21. oktober 2012 – V sklopu 5. evropske alkoholne konference konec preteklega tedna v Stockholmu (Švedska), je 71 znanstvenikov in raziskovalcev iz 33 ustanov in organizacij iz 14 evropskih držav pripravilo manifest, namenjen evropski razpravi o učinkoviti alkoholni politiki. *»Pripravljenci manifesta smo zelo zaskrbljeni zaradi vsakoletnih 120.000 smrti evropskih državljanov v starosti od 15 do 64 let, ki so povezane z alkoholom. Večino teh smrti bi lahko preprečili, če bi države članice EU vložile dovolj truda in politične volje za ustrezno politično akcijo v smeri zmanjšanja omenjene problematike«*, je ob tem dogodku povedal Matej Košir z Inštituta Utrip, ki je partnerska organizacija evropskega projekta AMPHORA, v sklopu katerega je nastal omenjeni manifest.

Znanstveniki in raziskovalci, zbrani v omenjenem evropskem projektu, ugotavljajo, da povprečen Evropejec pije alkoholne pijače na takšni toksični ravni, da ta lahko povzroči raka. Ugotavljajo tudi veliko neskladje med škodljivim vplivom alkohola na razvoj raka in predpisi, ki naj bi zaščitili naše zdravje. *»Vsako leto zabeležimo približno 136.000 novih primerov raka zaradi alkohola v Evropski uniji. Od vseh smrti, povezanih z alkoholom v populaciji od 15 do 64 let, jih je od petine do četrte takšnih, ki jih povzroči rak. Zato smo se v sklopu projekta odločili, da od oblasti zahtevamo ustrezna opozorila na vseh alkoholnih pijačah, ki bodo potrošnike vsakodnevno opozarjala na tveganje za razvoj raka v primeru pitja alkohola. Menimo tudi, da je že skrajni čas, da se v celoti prepove tudi oglaševanje alkoholnih pijač«*, je dodal Matej Košir.

Tri alkoholne pijače na dan, kolikor znaša povprečje na Evropejca, pomeni dovolj toksično količino, ki že lahko povzroči raka. Takšna količina popitega alkohola pomeni za Evropejce več kot dvakrat večje tveganje za razvoj raka kot vsakodnevno izpostavljanje pasivnemu kajenju. Kot del projekta sta Dirk Lachenmeier in Jürgen Rehm s Tehniške univerze v Dresdnu (Nemčija) analizirala toksične snovi v vzorcih alkohola iz vse Evrope. Ugotovila sta, da je najbolj strupena snov v alkoholu dejansko etanol sam – to je kemična snov, ki povzroča zastrupitev ob pitju in je sestavni del vseh alkoholnih pijač. Že samo ta snov prekrši

vse toksične omejitve, ki jih je postavila Evropska agencija za varnost hrane (EFSA). In to ne samo zaradi nevarnosti za razvoj raka, temveč tudi zaradi več kot 200 drugih bolezni in bolezenskih stanj, ki jih lahko povzroči pitje alkoholnih pijač.

Prag toksičnosti, nad katerim ima neka snov škodljive posledice, običajno izračunamo kot maksimalno količino snovi, ki jo lahko zaužijemo glede na telesno težo. Na podlagi pregleda znanstvenih dokazov sta Lachenmeier in Rehm ugotovila, da je prag toksičnosti oziroma toksični odmerek etanola za povprečno težkega Evropejca (74 kilogramov) 32 gramov alkohola, kar je približno tri alkoholne pijače dnevno.

»Zaskrbljujoče je, da je to tista količina, ki jo dnevno spiije povprečen Evropejec. To pomeni, da številni ljudje v Evropi popijejo toksično količino etanola na dan. Če bi etanol po smernicah in priporočilih EFSA o mejnih količinah genotoksičnih karcinogenih snovi obravnavali enako kot druge toksične (strupene) snovi v hrani, kot so npr. konzervansi, pesticidi, mikotoksini ali razna onesnaževala, bi bila omejitev pri alkoholu tisočinka toksičnega odmerka, kar ni več kot ena alkoholna pijača letno. Za druge bolezni (ne vključujoč raka) bi bila ta meja desetinka toksičnega odmerka, kar sta največ dve alkoholni pijači na teden«, sta zaključila Lachenmeier in Rehm.

Prejšnja dognanja stroke prezrta

Raziskovalci projekta AMPHORA niso prvi, ki so odkrili oziroma količinsko opredelili visoko stopnjo tveganja za razvoj različnih bolezni pri etanolu kot strupene snovi. Zaskrbljujoče je, da so podobni rezultati že v preteklosti doživeli zelo malo ali nobene pozornosti s strani evropskih vlad in drugih pristojnih ustanov, katerih dolžnost je ščititi naše zdravje.

Že leta 1997 je predsednik delovne skupine Evropske komisije za razvrščanje in označevanje nevarnih snovi pozval finsko agencijo za zdravstveni nadzor izdelkov, da oceni dolgoročne zdravstvene učinke etanola v skladu z merili Direktive EU 67/548/EC o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih snovi. V tej direktivi je »snov« opredeljena kot kemijski element, in sem spadajo tudi strupene snovi (tiste, ob uporabi katerih pride do tveganja za zdravje ali celo smrt) ter druge škodljive snovi (tiste, ki imajo omejeno tveganje za zdravje). Finska agencija je ocenila etanol in predlagala, da ga je treba opredeliti kot reprotoksično snov (toksično za reprodukcijo oziroma razmnoževanje) (**kategorija 1: snovi, ki dokazano povzročajo toksične učinke za razvoj človeka**) ter označiti z oznako **»Lahko škoduje nerojenemu otroku«**. To je tudi pomenilo, da bi moral biti etanol označen z oznako **»Strupeno«** in **opozorilnim piktogramom s človeško lobanjo**. Etanol je bil s strani finske agencije razvrščen tudi kot **mutagena snov** (snov, ki spreminja genetski material, po navadi DNK, organizma in s tem poveča pogostost mutacij) (**kategorija 3**). V oceni so Finci predlagali vključitev opozorila na etiketi, da **»lahko dolgotrajna izpostavljenost oralni uporabi etanola povzroči resne neželene učinke na zdravje«**. Po prejemu ocene je omenjena delovna skupina Evropske komisije to točko odstranila z dnevnega reda, kar pomeni, da ocena nikoli ni bila v celoti obravnavana, kaj šele sprejeta.

Zaradi velike neusklajenosti med dokazano škodljivostjo alkohola pri razvoju raka in predpisi, ki bi že lahko bili sprejeti za zaščito našega zdravja, so še naprej ogrožena naša življenja. Ne samo z rakom, alkohol ubija tudi na druge načine, na primer s hipertenzijo in možgansko kapjo, boleznijo jeter ter tudi z različnimi poškodbami, nezgodami in samomori. Vse to pomeni približno 120.000 smrti, povezanih z uporabo alkohola letno, in to tudi ob upoštevanju katerihkoli morebitnih zaščitnih dejavnikov alkohola na ishemične bolezni.

»Politiki in pripravljavci politik po vseh Evropi morajo nujno odpreti oči in dojeti vse nevarnosti alkohola, ki so trenutno večinoma prezrte. Morali bi delati učinkovito in hitro v smeri zmanjšanja pitja alkohola ter tudi ustrezno opozarjati državljane o strupenih učinkih etanola«, še sporočajo sodelavci evropskega projekta AMPHORA.

Manifest o alkoholu

»Seveda ne moremo pričakovati, da bodo evropski državljani prilagodili svoje pivske navade smernicam in omejitvam EFSA glede praga toksičnosti alkohola za razvoj raka (ena alkoholna pijača na leto)«, je povedal Peter Anderson, strokovnjak s področja alkohola in alkoholne politike, profesor z Univerze v Newcastlu (Velika Britanija) in vodja evropskega projekta AMPHORA. »Toda nujno mora priti do takojšnjega ukrepanja vlad glede obveznih opozorilnih zdravstvenih sporočil na vseh alkoholnih pijačah na podoben način, kot na škatlicah cigaret, kjer piše, da kajenje povzroča raka. Poleg tega je treba v celoti prepovedati vsakršno tržno komuniciranje (vključno z oglaševanjem) alkohola, kot je bilo to storjeno v primeru tobaka«, je še dodal Peter Anderson.

Znanstveniki in raziskovalci projekta AMPHORA so med razpravo na nedavni evropski konferenci o alkoholni politiki v Stockholmu pripravili Manifest o alkoholu, s katerim pozivajo Evropsko komisijo, nacionalne vlade in druge pristojne ustanove, da čimprej ukrepajo z učinkovitimi in enostavnimi ukrepi za zajezitev problematike tveganega in škodljivega pitja alkohola v Evropi. Med številnimi ukrepi, ki so omenjeni v manifestu, zahtevajo od evropskih vlad, da sprejmejo najbolj cenovno učinkovite ukrepe, ki temeljijo na zanesljivih znanstvenih dokazih, kot so npr. zvišanje cen alkohola prek višjih trošarin, zmanjšanje dostopnosti do alkohola in prepoved vsakršnega oglaševanja alkohola.

Evropski projekt AMPHORA

AMPHORA je štiriletni evropski projekt, vreden 4 milijone evrov, ki ga sofinancira Evropska komisija prek 7. okvirnega raziskovalnega programa (FP7). Projekt koordinira Hospital Clínic de Barcelona (HCPB) iz Španije. Namen projekta AMPHORA je prispevati nova dognanja in dokaze na malo raziskanih ali neraziskanih področjih uporabe alkohola in škodljivih posledic zaradi uporabe alkohola v Evropi. To novo znanje bodo projektni partnerji posredovali tistim, ki so odgovorni za oblikovanje politik ter razvoj in izvajanje učinkovitih ukrepov na področju javnega zdravja v Evropi.

Celoten manifest projekta AMPHORA (tudi v obliki videa) lahko najdete na spletni strani projekta www.amphoraproject.net. Slovensko verzijo Manifesta o alkoholu (priloga) in video v angleščini najdete tudi na spletni strani Inštituta Utrip: www.institut-utrip.si.

Več informacij o projektu in manifestu:

Matej Košir, direktor
Inštitut za raziskave in razvoj »Utrip«
Telefon: (031) 880-520
E-pošta: info@institut-utrip.si
Spletna strani: www.institut-utrip.si

